

ZPRAVODAJ

ŠRÁMKOVY SOBOTKY

Li s t o p a d 1 9 6 5

Roč.II. - čís.11

Milada F e t r o v á

P o d z i m n í

Kdybyste viděli, co dokáže podzim,
když vezme štětec s barvou do ruky!
Jdu podzimní alejí
pomalů
a sama...

Podpatky mých bot vyťukávají do dlažby:
Je to krása...
chci žít...
toužím mít ráda...

A zas a zas
a znovu
a zas...

Slyším něčí hlas,
snad je to vítr,
ptá se mne, proč mařím tak drahocenný čas.

Toulám se podzimem pomalu
a je mi jedno, ale úplně jedno,
co dělá teď čas.

Čas všední a šedý,
který nás všechny žene.

FRUTA

FRUTA

FRUTA

STŘEDOČESKÁ FRUTA n.p. SOBOTKA

Téměř na samém konci města Sobotky směrem k Dolnímu Bousovu je vystaven závod Středočeské Fruty, který je v současné době největším závodem v Sobotce. Leží na území Východočeského kraje, i když podnikové ředitelství je ve Středočeském kraji v Mladově. Samotná Středočeská Fruta má dnes všechny závody kromě našeho rozloženy na území Středočeského kraje, čímž pro nás vznikají někdy obtíže při řešení výstavby, výroby, nákupu surovin i odbytu.

V rámci podniku nastala v uplynulých letech specializace jednotlivých závodů na výrobu pouze určitých konzervářských výrobků. Náš závod se specializuje na výrobu veškerých druhů kompotů, ovocných protlaků, přírodních sirupů a v posledních letech i na výrobu proslazeného ovoce a sterilizovaného zelí. V provozně Mnichovo Hradiště, která patří k našemu závodu, vyrábíme ovocná vína, ovocné mošty a limonádové sirupy; mimo to je zde i lisovna a sušárna. Tato specializace byla zavedena z důvodů získávání surovinových zdrojů v místě a též podle rozdělení jednotlivých výrobních zařízení na závodech.

V našem závodě se v posledních letech zvýšila kapacita výroby kompotů, kterých v letošním roce vyrobíme kolem 1,250.000 kg. Kompoty naší výroby jsou svou kvalitou stále na předním místě a výrobní značka jakosti Brilliant dělají čest. Naše výrobky jsou určeny hlavně na tuzemský trh, ale některé druhy kompotů jdou téměř výhradně do zahraničí. Na příklad téměř celá naše výroba jahodového kompotu jde do zahraničí. Kromě jahod vyvážíme angrešt, borůvky, melanz kompot, hrušky loubané a merunky. Výrobky jsou určeny pro NDR, NSR, Anglii, Švédsko, do prodejen Tuzexu a pod. Za naše výrobky získává náš stát poměrně značné množství deviz. Máme radost z toho, že zatím nám nebyla na zahraničním trhu pozastavena žádná zásilka. Tuzemský trh zásobujeme též celým sortimentem kompotů i sirupů. Náš závod zásobuje převážně okresy Jablonec nad Nisou, Liberec, Děčín, Ústí nad Labem, Česká Lípa, Semily, Chomutov, Kladno a Prahu.

V letošním roce jsme dali do provozu novou sirupovou linku s větší kapacitou a lepší mechanizací. Za výstavbu této linky patří upřímný dík celému kolektivu udržbářů, kteří v mimořádně krátké době provedli celkovou instalaci této linky a dali jí podle svého závazku v termínu do provozu. Během měsíce je možno na lince vyrobit 500.000 kusů lahví přírodních sirupů. Tato kapacitní linka plně zajišťuje náš celoroční úkol na tomto úseku výroby. Snahou všech našich zaměstnanců je, abychom plynule plnily výrobní úkoly a stále zvyšovali kvalitu našich výrobků. Na závodě je ustavena komise pro hodnocení jakosti, která denně posuzuje výrobu (jak po stránce analytické v laboratorii, tak i smyslově) a její rozhodnutí pak přímo ovlivní jakostní prémie všech zaměstnanců ve výrobě.

V úvodu jsem se zmínil o zvýšených výrobních úkolech našeho závodu. K jejich zajišťování je třeba jednat podchytit zvýšené úsilí všech našich pracujících, hlavně uskutečňovat technicko organizační opatření, která přispívají ke zvýšení kapacity výrobních linek.

Aktivita většiny našich pracujících je velmi dobrá. Vždy pochopí nutnost nastoupit v prodloužených nebo mimořádných směnách, aby nedošlo ke zkažení suroviny. Naše hlavní sezona je v době, kdy pracující ostatních oborů tráví svou dovolenou někde u lesa nebo u vody. V této době jsme nemohli dát žádnému zaměstnanci volno, i když by si též zaslouhovali volno.

V příštím roce máme v plánu další zlepšení výrobního zařízení i prostředí. Na zlepšení pracovního prostředí plánujeme celkem 273.000 Kčs. Chceme rozšířit paletizaci celého závodu, dokončit přeskupení výrobních linek ve výrobní hale a instalovat nová okna, dveře a ventilátory v hale. Ve skladě polotovarů provedeme rozvod skleněného potrubí k velekádím. Plánujeme zpevnění vozovky v hodnotě 100000 Kčs. Těmito opatřeními chceme část výroby plně mechanizovat a zpříjemnit pracovní prostředí zaměstnancům.

Často se stává, že není čas s lidmi hovořit o jejich vlastních starostech doma. Dobře a důkladně s nimi hovoříme o úkolech na závodě, což ve většině případů pochopí a udělají vše pro splnění plánu. Nejsme však často schopni poděkovat jim takovým způsobem, jakým oni plní úkoly na ně kladené. Vždyť oni to jsou, kteří nahrazují nedostatek pracovních sil zvýšeným úsilím.

V současné době je situace s pracovníky na našem závodě velmi špatná, neboť jenom na výrobní úkol v měsíci říjnu nám chybělo 40 pracovníků. I přes veškerý nábor prováděný společně s MNV Sobotka se nám nepodařilo získat nové zaměstnance. Situace s pracovníky je stále horší, neboť s výstavbou AZNP Mladá Boleslav odchází řada pracovníků za lepšími výdělky. V potravinářském průmyslu jsou totiž průměrné výdělky zatím nižší. Dalším problémem je sezónnost naší výroby, kdy např. při výrobě jahodového kompotu je u nás zapotřebí o 150 pracovníků více proti normálnímu stavu. Přes tyto potíže splníme celoroční úkol ve výrobě kompotů i při nedostatku suroviny v letošním roce již tento měsíc.

Naší snahou bude, aby výrobky značky Brilliant, které dnes expedujeme do velké části republiky i do zahraničí, ochutnali i občané Sobotky a tak mohli ocenit naši dobrou práci.

Ing. Karel Rybář

Dvacet let socialistického zdravotnictví v Sobotce.

Dvacáté výročí našeho osvobození bylo příležitostí k zamyšlení nad stavem zdravotnictví na Sobotce. Bylo konstatováno, že zdravotnická služba se proti dřívějšímu rozšířila a množství poskytovaných služeb rozrostlo, jak ukáže číselný přehled na konci tohoto článku.

Základní obrát ve zdravotnictví byl učiněn jeho sjednocením a řádným organizováním ve zdravotních obvodech a jejich vybavením potřebným počtem zdravotních pracovníků. Kromě lékaře přibyla obvodní zdravotní sestra, dentista s instrumentáčkou, dětská sestra, porodní asistentka a sanitní vůz s řidičem. Toto základní vybavení obvodu je doplňováno odbornými službami v místě i v nedalekém Jičíně, nemocnicí a pohotovostní službou noční i denní.

U nás v Sobotce se nám dostalo pěkného umístění v samostatném středisku, adaptované to budově někdejšího okresního domu. V něm jsou soustředěny oba obvody, dětské oddělení a sanitní služba. Zde také ordinují někteří odborníci jako oční a ženský.

Práce v obvodech se rozrostla, když nastala socializace vesnice a ubyly samostatně hospodařící osoby - neboli když i náš zemědělský venkov se plně začal podílet na bezplatné zdravotní péči. S rozvojem zdravotní péče se začalo přesouvat těžiště práce zdravotníků z

kurativy na preventivu, z léčení nemocí k jejich předcházení. V tomto směru byly uskutečněny tři hlavní akce - očkování proti tuberkulóze, dětské obrně a proti tetanu. Výsledky jsou dobře známé - tuberkulóza je značně na ústupu, dětská obrna se u nás (na celém území ČSSR) už po tři roky vůbec nevyskytuje a očkování proti tetanu je výbornou ochranou, dosud ne vždy plně pochopenou a oceněnou, zejména na našem zemědělském venkově. Zde bohužel - přes boj proti ní - se udržuje dosud značná úrazovost. Jinak se úsilí zaměřuje na hygienu jako základ každé cílevědomě prováděné prevence a na výživu, o níž víme, že u nás není dosud správná a zvláště u dorostu narušuje zdraví (otylost mladých).

Naše práce je podmíněna stykem s lidmi, jejich postojem k nám a pochopením. Ne vždycky jsme schopni vyhovět jejich náročnosti. Ne vždy pro nával práce můžeme se svým pacientům věnovat tak, jak bychom si přáli.

Z přehledu vykonané práce za posledních deset let vyplývá, že ročně projde našimi dvěma ordinacemi 31.200 osob a průměrně je vyšetřeno cca 800 osob, aniž je do tohoto čísla započteno množství dílčí preventivní práce jako hromadné očkování, přednášky a j. Dětské oddělení, které má pro Sobotku jen dílčí úvazek, vyšetří ročně 4.800 dětí (od kojenců až po patnáctileté), zubní oddělení ošetří 11.000 lidí, ženské cca 1.500 a oba sanitní vozy ujedou 96.000 km. Těchto několik číselných údajů nechtě poslouží čtenářik představě o naší práci, kterou se v daných podmínkách snažíme dělat ke spokojenosti občanů.

*) preventivně

MUDr Alois Kafka

KRONIKY A PAMĚTNÍCI VYPRAVUJÍ

/ z historie 15 let Pionýrské organizace na sobotecké škole /

I.

62. skupina PO .

Po osvobození naší republiky v roce 1945 začala radostná práce i na sobotecké škole - vlastně školách, protože tehdy existovaly tři: obecná (později národní), měštanská chlapecká a měštanská dívčí (později střední). Nejprve se budova musela dát do pořádku, neboť zde byli koncem války ubytováni němečtí uprchlíci. Později zlepšilo pracovní prostředí ústřední topení, nové hygienické zařízení, po několika letech nová fasáda na budově, vznikla školní dílna, zvelebil se pozemek pro pěstování rostlin a provedly se i jiné úpravy.

Sobotecké školy měly štěstí na dobré učitele, kteří uměli nejen plnit požadavky osnov, ale podporovali i iniciativu, samostat-

nost a tvořivost žáků. Mnoho z tehdejšího života školy je zachyceno ve školním časopise Budujeme, který vydávala žakovská organizace a řídil redakční kroužek v čele s učitelem Václavem Frýbou. Nemálo proslavilo soboteckou školu i hudební kroužek pod vedením ředitele Josefa Fejfara. Byl známý po celé republice a o jeho práci se s uznáním vyslovil i akademik Zdeněk Nejedlý.

Na tyto tradice mohla navázat práce pionýrské skupiny. Její vznik spadá do listopadu 1950 (tedy asi rok po založení prvních pionýrských skupin v republice). Dostala označení 62.pionýrská skupina. Prvním soboteckým pionýrům je dnes 25 - 30 let, ale rádi vzpomínají na zahajovací skupinové shromáždění, které řídil první skupinový vedoucí Jar.Kužel, na chvíle, kdy dostali průkaz čekatele, podepsaný první předsedkyní skupinové rady Hanou Čurdovou a konečně na den 30. dubna 1951, kdy se konalo v sokolovně v Sobotce slavnostní shromáždění a prvních asi 40 soboteckých pionýrů složilo slib a dostalo legitimaci a rudé šátky. S nimi také vykročili nazítří do prvomájového průvodu.

Práce skupiny však ještě dlouho byla jen nárazová a formální. Chyběly nejen zkušenosti, ale i vedoucí. Skupinové vedoucí se střídali, Marek Dlask a Zdeněk Ždánský odešli na vojnu a tak zlepšení nastalo až tehdy, když se skupiny ujal oblíbený učitel a výborný pedagog Jaroslav Štastný. Znal dobře mentalitu dětí, dovedl využít jejich touhy po romantice a vytvořil i kolektiv vedoucích.

A tak již v této době mohli kronikáři skupiny Eva Houžvičková a Alois Kafka zaznamenat první úspěchy. Začaly tradiční soutěže ve sběru, ve spojení, soutěže o nejlepší nástěnku k různým příležitostem, estrády, týdny vzorné práce a čistoty, pionýrská okénka v místním rozhlase a-t.d. Velmi pěkně se např. zdařila slavnost Dědy Mráze roku 1952 III.oddílu s.Škodové a Štastné. Většina těchto akcí se udržuje.

Kroniky z této doby hodnotí velmi dobře práci pionýrek Votrubové a Drapákové, které založily pionýrský oddíl na národní škole; obětavě pracovali předseda skupinové rady Jarda Novák, Jana Kupcová, Cilka Komendrová, Vláda Svorc, Jirka Janatka a mnoho dalších. V těchto letech začala i tradice prázdninových pionýrských táborů. Pod vedením Jaroslava Štastného putovali r.1953 a 1954 na kolech pionýři po severovýchodních Čechách.

Pionýrská skupina se také snažila získat čestné jméno. Roku 1953 zažádala o udělení jména Julia Fučíka, ale OV ČSM v Mnichově Hradišti žádost zamítl, neboť práce skupiny nebyla natolik ještě dobrá.

24.ledna 1954 se konalo slavnostní shromáždění k výročí narození básníka Fráni Šrámka, na němž se skupina rozhodla převzít do opatrování jeho hrob a požádat o udělení Šrámkova jména. Paní Miloslava Hrdličková - Šrámková svolila. V dopise pionýrské skupině napsala: " Drazí mladí přátelé, máte-li touhu jít hodně nahoru, proč byste si nemohli vzít do štítu jméno Fráni Šrámka. Kdyby žil, jistě by šel rád za kmotra Vaší pionýrské skupině...nikdy nezapomněl, že byl také mlád..." A tak 23.dubna 1954, v předvečer oslav 5.výročí založení pionýrské organizace, se plnilo přání soboteckých pionýrů: jejich skupina nese od toho dne čestné označení " Pionýrská skupina Fráni Šrámka ". O prázdninách toho roku se konal pionýrský slib u hrobu Fráni Šrámka při odhalení náhrobku na tomto hrobě. Slavnosti se zúčastnil i akademik Zdeněk Nejedlý.

Zdeňka Zichová

Exportní gramofonová deska Suprafon A LPV 366 se dvěma koncerty pro fagot a orchestr /od K.Maria Webera a J.Pauera/ dostala na svůj reprezentační obal velikou barevnou fotografií hradu Kostí.Pro domácí trh zůstalo jen několik kusů. Téměř celý náklad byl určen pro export.

L I T E R Á R N Í   S O U T Ě Ž   Š R Á M K O V A   S O B O T K A

Školská a kulturní komise Okresního národního výboru v Jičíně a Místní národní výbor v Sobotce vyhlašují IV.ročník literární soutěže

Š r á m k o v a   S o b o t k a .

Soutěž má tři kategorie:

1. básně, básnické sbírky, prozaické a jiné práce (divadelní hry, literární pásma apod), vyjadřující vztah lidí k dnešku a k budování socialismu a komunismu.

2. Vědecké práce z oboru literárních věd, týkající se autorů jičínského okresu.

3. Práce vlastivědné, obírající se vývojem přírodních, hospodářských, sociálních, politických a kulturních poměrů jičínského okresu.

P o d m í n k y   s o u t ě ž e :

1. Soutěže se může zúčastnit každý československý občan, u kategorie první jen ti, kteří pocházejí z jičínského okresu nebo v něm pracují

(pracovali). Účastníkům soutěže, kteří studují na vysokých školách nebo pracují ve vědeckých nebo jiných zařízeních, se doporučuje, aby si témata svých prací 2.a 3.kategorie zvolili po dohovoru se svými katedrami a institucemi a přispívali tak k potřebám širšího vědeckého bádání v určitých oborech.

2. Soutěž je anonymní.

3. Práce musí být původní, dosud neuveřejněné anebo uveřejněné v roce zadání práce do soutěže.

4. Soutěžní práce musí být odeslány (pod značkou) nejdéle do 15.dubna 1966 Okresnímu národnímu výboru, odboru školství a kultury, v Jičíně.

C e n y   v e   v š e c h   t ř e c h   k a t e g o r i í c h :
1.cena 900 Kčs
2.cena 500 Kčs
3.cena 300 Kčs

Šrámkova Sobotka - Kelč Křičků - Hviezdoslavov Kubín.

Navštívil jsem letos tato tři místa v době konání jejich tradičních slavnostních dnů a mohu proto srovnávat. Mají mnoho společného, ale jsou i rozdíly.

Pátá Kelč bratří Křičků se konala jako dvoudenní festival poezie a hudby 11. a 12.září. V předvečer slavností promluvil přítel Sobotky a ctitel Šrámkův prof.Stratil z Olomouce, který dával Kelči Sobotku za příklad. Vypočítával, kolik slavných rodáků Sobotka má, co všechno na kulturním poli dokázala, zmínil se o museu a ocenil Šrámkův dům.

XI.Hviezdoslavov Kubín byl celoslovenskou přehlídkou uměleckého přednesu poezie i prozy. I zde byli návštěvníci z celé republiky, kteří oceňovali krásnou výzdobu města. Samotná přehlídka skýtala asi týž obraz, jaký jsme zvyklí vidat na podobných festivalech v českých krajích (Wolkerův Prostějov aj.). Zajímavý byl pracovní seminář. Vladimír Rusko z Čsl.rozhlasu v Bratislavě zde m.j.správně varoval, abychom v boji proti patosu v recitaci neupadli do opačného extrému. Všechny své výklady doprovázel nahrávkami z magnetofonového páska, což jsme v Sobotce postrádali. Stejně tak jsme postrádali na IX.ŠS nějaké psychologické téma (např. Psychologie řečníka a posluchače). Na kubínském fóru přišel s podobným námětem univ.prof.Anton Jurovský z Bratislavy.

Na všech těchto festivalech se vžívá spojení festivalových akcí s poznáváním přírodních a historických památek okolí. A tak jako v Sobotce chodí účastníci každoročně na památný Humprecht a dál do Českého ráje, bylo v Kelči započato letos s návštěvou Památníku pokladů na vrchu Strážském při dávné jantarové stezce a v Dolním Kubíně měly sobotecké exkurze obdobu v zájezdu na Oravský Podzámok a blízkou přehradu. - Co říci závěrem? Nejprve to, že všechny tyto podniky jak v Čechách tak na Moravě i na Slovensku jsou dílem několika málo obětavých nadšenců, jimž patří naše uznání. A radostně můžeme konstatovat, že v naší republice přibývá kulturních podniků tohoto druhu a že tyto podniky se stávají stále kvalitnějšími. Zdeněk Foltánek, Teplice n/B.

Ještě ke koncepci Šrámkovy Sobotky ...

Šrámkova Sobotka má svůj program a svoji tradici, i když se každoročně pod Šrámkovým jménem připravuje jiný a zdánlivě různorodý program. Tak jednou se zabývala poezií, jindy dílem Fráni Šrámka, uměleckým přednesem nebo naší mateřštinou a letos řečnictvím.

Když Sobotka začínala, neuměli si ji někteří lidé představit bez Šrámkova jména, teď zase někomu pod tímto jménem chybí Šrámkova poezie (ačkoliv spravedlivě: i ta tu letos byla). Kdo nezažil Sobotku poprvé a kdo v její atmosféře strávil víc nežli jeden - dva dny, neupře jí: že neulpívá na museálních a akademických retrospektivách, že se neopakuje a konečně, že svým tématem se vždycky zmocňuje závažné společenské problematiky. Svoji osobitou funkci kulturního a vzdělávacího festivalu plní především mezi učiteli, kteří jsou jejími každoročními stálými návštěvníky. Podle povahy programu vítá i další hosty, letos např. právníky, funkcionáře národních výborů, referenty Společnosti a jiné. A konečně je i kulturním festivalem pro domácí obyvatele.

Tento charakter si chce zachovat i pro příští roky. V Šrámkově jubilejním roce 1967 se vrátí k Šrámkovi, kdežto v příštím roce, zdá se, bude téma znít: A přece klasikové! Otázky funkce a interpretace klasiky v různých druzích umění budou možná vypadat méně atraktivně, ale jistě to nebude program méně zajímavý a záslužný.

jh

S o b o t e c k á   ž e l e z n i c e   j u b i l u j e

V dějinách našich železnic připomíná se Sobotecko již v dokumentech o prvních projektantech drah v Čechách. Tak před 120 roky, v době, kdy se dostavovala trať první parní železnice z Olomouce do Prahy, překvapil jičínský Josef Hansgirk návrhem postavit odbočnou trať z Pardubic do Žitavy, která měla vésti jičínskou a soboteckou oblastí. Vídeň tehdy návrh zamítla. O deset let později, po oznámení vládního návrhu projektu Liberecko-pardubické železnice, požadovala veřejnost, aby trať vedla naším krajem. Tento směr podporoval roku 1855 ve vídeňském ředitelství staveb železnic mostařský odborník Bedřich Schnirch, strýc soboteckého rodáka ing. Josefa Schnircha, budovatele železnice na Jadran. Při vyměřování byly zkoumány dvě varianty Českým rájem, ale ani jedna nebyla přijata, která by přiblížila už tehdy železnici Jičínu či Sobotce. Podobně vyšla naprázdno tato oblast při stavbě bývalé Rakouské severozápadní dráhy z Chlumce n/C. do Staré Paky. Ostroměřské křídlo do Jičína v roce 1871 bylo téměř bezvýznamné. Sobotka nezískala mnoho ani stavbou tzv. komerciálky z Jičína do Velelib, poněvadž v té době bylo skoro příznivější spojení na Prahu turnovsko-kralupskou tratí, i když k ní bylo dále než do Jičína. Pouze odbočka komerciálky z Kopidlna přes Dolní Bousov do Bakova měla pro Sobotecko význam.

V letech sedmdesátých se však občané Sobotky těšili nad jiným projektem. Šlo o tzv. Českou ústřední dráhu, která měla spojovat Ústí n/O. s Bakovem. Koncesionáři, hořické komité, hrabě Harrach a společnost Turnovsko-kralupské i České severní dráhy slibovali tuto stavbu, bohužel, ukázalo se, že jen na papíře. V osmdesátých letech byl tu další výhodný projekt pro Sobotku, na železnici ze Staré Paky do Mladé Boleslavi, který však koncesionáři, totiž Oskar baron Lazarini a podnikatel Ant. Houdek nedovedli uskutečnit. V téže době zabývala se vážně městská rada Mladé Boleslavi projektem železnice přes Sobotku do Jičína (součást tzv. Severočeské příční dráhy). Upřímným zastáncem tohoto projektu byl jičínský právník Fr. Lohař, který měl už značnou zásluhu o postavení komerciálky do Velelib. Zmíněný projekt přilákal další zájemce a vzrostl o řadu doplnovacích návrhů. Ale teprve zákon o garantování lokálků z r. 1892 vytvořil pro něj reálné předpoklady. V roce 1896 bylo konečně dohodnuto, že se postaví železnice ze Sudoměře-Skalska do Sta-

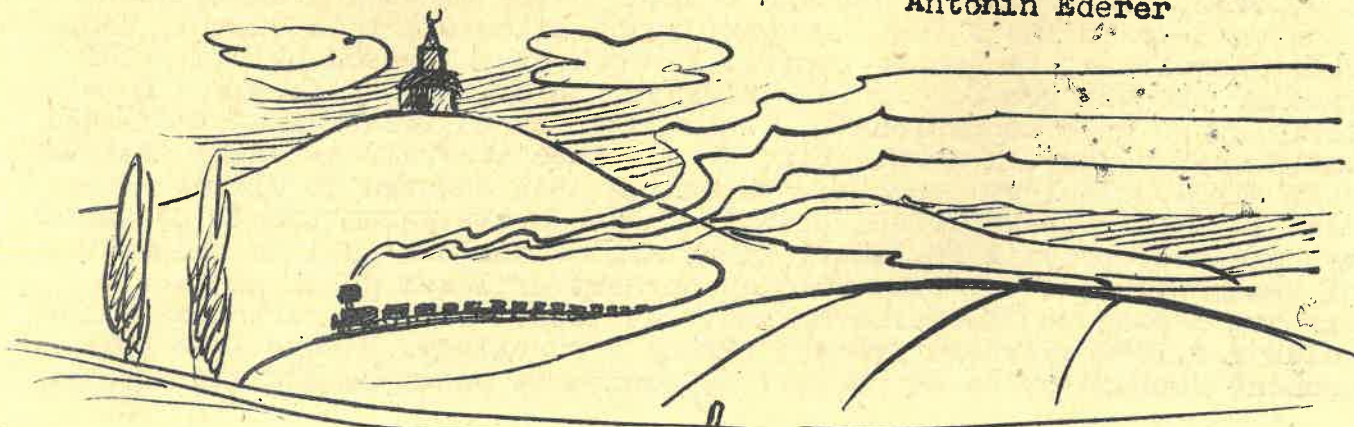
ré Paky. Zpočátku se uvažovalo o trase přes Sobotku a Jičín s odbočkou v Mladějově do Turnova. Velmi záhy vyvolal však tento návrh tuhý spor mezi železničním družstvem jičínským a soboteckým (toto v čele s J.G.Maštálkou a G.L.Pabstmannem), spor, který se vedl dlouho a často dost ostře v tisku i deputacemi ve Vídni a v Praze. Ačkoliv ještě v roce 1896 kniha zápisů jičínského družstva konstatuje, že směr přes Sobotku je nejvýhodnější, další zápisy byly již zrcadlem nesmiřitelného zápasu o směr příští železnice. Výsledkem bylo, že Jičín získal sice přímé spojení s Turnovem, ale vyřadil se z přímého spojení se Sobotkou, Mladou Boleslaví i Starou Pakou. Na žádné hlavní tratí nebylo tolik komisí a nikde se nenavrhovalo a nevypracovalo tolik variant jako na těchto tratích. Svědčí o tom jedenáct velkých krabic ve Státním ústředním archivu v Praze, které jsou naplněny množstvím protokolů, map, rozpočtů, technických zpráv atd. (na př.významný protokol z 11.4.1899 sepsaný v Sobotce za účasti G.L.Pabstmanna z okresního výboru o politické obchůzce za účelem vyvlastnění pozemků pro trať Dolní Bousov - Stará Paka).

Hlavním zastáncem projektu do Staré Paky byl poslanec Maštálka, kterému se vytýkalo, že brzdí projekt Jičín - Turnov. Opak byl však pravdou, neboť jen přímluvou soboteckého Maštálky dostala stavba dráhy Jičín - Turnov velmi brzy subvenci a byla vystavena o tři roky dříve než železnice přes Sobotku. Koncese na železnici ze Sudoměře - Skalska do Staré Paky byla udělena až 19. února 1904 a to zemskému a říšskému poslanci Jindřichu G.Maštálkovi a spol. Stavba byla zadána též v únoru 1904, a to dílčí trať ze Sudoměře - Skalska do Dolního Bousova podnikatelství staveb Kress a Bernard v Praze, zbývající pak trať z Dolního Bousova do Staré Paky firmě J.M.Köhler a syn v Aši. Železné konstrukce dodaly mostárny Bronovský, Schulz a Sohr v Praze, bratři Prášilové a spol. v Libni a Breitfeld, Daněk a spol. v Karlíně. Se stavbou bylo započato v měsíci březnu 1904. Dokončována byla v etapách: trať do Sobotky odevzdána veřejné dopravě 27. listopadu 1905 (o příjezdu slavnostního vlaku v neděli 26.11. viz Sborník Sobotka 1958, str.57), trať z Lomnice nad Popelkou do Staré Paky 1. června 1906 a trať ze Sobotky do Lomnice se pozdržela pro větší obtížnost terénu až do 24. září téhož roku.

Délka trati Sudoměř-Skalsko - Stará Paka činila 72,6 km a náklad na stavbu dosáhl 8,823.600 Korun (měny rakousko-uherské). Na dílčí trati Sudoměř - Sobotka v délce 38,8 km bylo ode dne zahájení provozu /27.XI.1905/ do konce roku 1905 přepraveno 12.200 osob a 4.953 tun nákladu.

A tak obě významná města Českého ráje dočkala se železnice až na samém prahu našeho století a zůstala dodnes třet jen v síti lokálních drah. Toto smutné dědictví železniční politiky minulého století v našem kraji bylo výsledkem neplánovitosti a jiných společenských i ekonomických poměrů než jak tomu bylo při projektech železnic v průmyslových krajích.

Antonín Ederer

Kruh rodáků a přátel města Sobotky a okolí v Praze

Před čtyřiceti lety - dne 27. listopadu 1925 - se sešlo v kavárně "U zlaté husy" na Václavském náměstí v Praze několik soboteckých rodáků - ředitel Miloš Pelda, dr. Václav Peča, ing. Václav Macoun, ředitel Jan Prokeš a další a založili volnou rodáckou organizaci - Kruh rodáků a přátel města Sobotky a okolí.

Bylo až obdivuhodné, jak v krátké době dovedl Kruh stmelit všechny rodáky a přátele Sobotecka nejen z Prahy, ale z celé naší vlasti. Iniciativa a pracovitost "rodácké čtyřky" v čele s Milošem Peldou vytvořila nejen krásné a družné prostředí na tradičních měsíčních besedách (ty se konaly nejdříve v restauraci p. Grojera a později v Městanské besedě ve Vladislavově ulici v Praze 2), ale hned od založení organizovala podporu všech rodáckých akcí. Jak rádi se sobotečtí rodáci účastnili rodáckých akcí, svědčí skutečnost, že se sjížděli až z dalekého okolí do Prahy. Kupříkladu insp. Ferdinand Mačenka dojížděl z Neratovic, Antonín Šolc z Mělníka, ředitel Jan V. Šolc z Vínové apod. Pracovní "rodácká čtyřka" zajišťovala rodácké akce po celé desetiletí až do roku 1935, kdy byla rozšířena na "rodáckou pětku" o MUDr. Josefa Orta a téhož roku byl ustaven "širší výbor rodácký", ve kterém vedle členů "pětky" převzali další funkce insp. F. Mačenka a Frant. Žofka, později Jan V. Šolc. V roce 1947 se Kruh rodáků sloučil s rodáckým kroužkem "Mladá Sobotka" a byl ustaven Spolek rodáků a přátel města Sobotky a okolí v Praze (o historii těchto dvou spolků jindy).

Po celé trvání rodáckého Kruhu byl v jeho čele ředitel Miloš Pelda, který s bezpříkladnou láskou a pílí Kruh řídil a byl iniciátorem většiny jeho akcí. Velký počet akcí, které Kruh podnikl pro povznesení rodného města a kraje, bylo možno realizovat jen díky velké obětavosti všech rodáků a přátel, kteří každoročně v počtu kolem 200 zasílali příspěvky na podporu a uskutečnění navržených akcí. Svou prací pro rozkvět milého města a okolí a četnými akcemi, které uspořádal obyčejně vždy k významným jubilejním událostem soboteckým (rodácké sjezdy, výročí básníka Václava Šolce a Fráni Šrámka apod.) zapsal se Kruh rodáků a přátel města Sobotky a okolí v Praze významně do historie Sobotky. Stačí vzpomenout jen těch nejvýznamnějších akcí:

- vybudování rodáckého pomníku na soboteckém hřbitově
- podpora renovace zámku Humprechtu a zařízení jeho Černínské síně a přilehlých místností
- podpora snahy, aby jedna z pražských ulic byla nazvána Soboteckou
- budování regionálních oddělení obecních knihoven na Sobotecku
- knižní vydání práce Viléma Závady "Václav Šolc, básník Prvosenek" k stému výročí narození Václava Šolce roku 1938
- rodácká hlídka v Pojizerských listech, vydávání ročenek a další propagace Sobotecka v tisku
- album fotografií starých a památných stromů Sobotecka, sbírka národních písní z kraje
- zvelebovací akce v Sobotce a okolí při rodáckém sjezdu 1927

- vlastivědné soutěže pro žáky škol na Sobotecku
- péče o záchranu historických památek (socha sv. Anny na Kosti, osecká zvonice, sobotecký chrám sv. Marii Magdaleny apod.)
- a řada dalších počinů, jako podpora výstavby soboteckého koupaliště pod Humprechtem a nesčetný počet intervencí.

Dnes, když se s odstupem doby díváme na práci Kruhu rodáků a přátel města Sobotky a okolí v Praze, můžeme s plnou odpovědností říci, že pro rozkvet Sobotky vykonal velmi mnoho. Bylo by záslužné jeho činnost zhodnotit a šířeji zpracovat pro příklad příštím pokolením.

Vf.

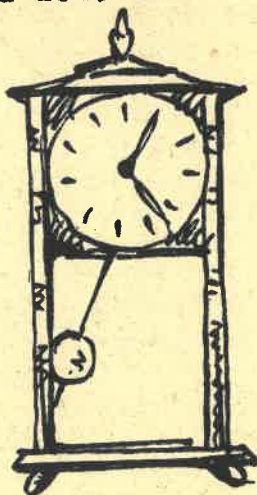
V Ý Z N A M N É V Ý R O Č Í

18. prosince 1965 uplyne již 75 let ode dne, kdy v Sobotce zemřel známý hodinář Jan Prokeš (narozen v Nové Pace 17. listopadu 1818). Nechceme v této krátké vzpomínce opakovat známé skutečnosti o jeho vynikajícím umění, o různých důmyslných hodinách nástěnných, věžních i jiných, o tom, že významně zasáhl do obnovy pražského staroměstského orloje před více než sto lety atd.

Jen o jednom jeho díle se chceme zmínit podrobněji. Jsou to hodiny s průsvitným ciferníkem na staré sobotecké radnici, snad první ve střední Evropě. Právě v těchto dnech jež jim totiž sto let. V Městském archivu v Sobotce byl nalezen účet Jana Prokeše za tyto hodiny z 10. listopadu 1865. Stály pouhých 11 zlatých 90 krejcarů (z toho práce truhláře a zámečnicka 5 zl. 80 kr. a ostatní materiál 6 zl. 10 kr.). Prokeš sám zhotovil dílo zdarma, naučtoval si jen cenu mosazi, řetízků a pozlacených rudiček. I to je pěkný důkaz Prokešovy skromnosti a lásky k městu, které se mu stalo domovem.

A proč byly hodiny zhotoveny právě před sto lety? Na to nám dává odpověď Konferenční kniha Obecního úřadu v Sobotce z roku 1865 a další písemný materiál Obecního úřadu z října toho roku. Obecní rada se totiž usnesla oslavit páté výročí tzv. Říjnového diplomu z 20. X. 1860, kterým bylo slíbeno zavedení federalistické ústavy v Rakousku a zvýšení pravomoci sněmů jed-
19. října mělo být město
být uspořádán průvod, 20.
čovat bohoslužbami a ve-
vením "Dědův kalmuk". A
mu osvětlení byly hodiny
zhotoveny.

Kdo by se zajímal o čte se o něm nejvíce v teckém hodináři Prokšovi" soboteckém č. 1-2 r. 1941 (literatura). Z novějších nuje Fr. Kožík v knize a Antonín Ederer mu věno- Sobotky" v časopisu Svět

osudy Jana Prokeše, do- článku M. Vlacha "O sobo- uveřejněném ve Věstníku (zde je uvedena i starší práci se o Prokešovi zmi- "Josef Mánes"/Praha 1955/ val článek "Orlojník ze techniky (č. 4/1964).

K.B.

EUGEN FIERLINGER a olomoucké museum.

V listopadu tohoto roku uplynulo 40 let od smrti profesora Eugena Fierlingera, předsedy Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci, člena výboru hudebně-pěveckého spolku Žerotín /1891-1904/, funkcionáře Národní jednoty pro východní Moravu, předsedy Matice Národního domu /1901-1914/, člena výboru České besedy, organizátora kulturního a společenského života v Olomouci.

Eugen Fierlinger, otec našeho předního politika, se narodil 4.X. 1849 v Sobotce. Po absolvování gymnasia v Hr. Králové /maturita r. 1869/ odchází studovat chemii na českou techniku do Prahy. R. 1876 ale složil státní zkoušku z franštiny a angličtiny pro střední školy a o tři léta později /v září 1879/ byl jmenován profesorem těchto jazyků na německé státní reálce v Olomouci. V Olomouci pak působil po celý svůj život.

Členem Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci byl prof. Fierlinger od r. 1883 /tj. od založení spolku/ až do své smrti, do 28.XI. 1925. Ve výboru pracoval v různých funkcích od r. 1891 do r. 1920. Místopředsedou spolku byl v letech 1896-1912, předsedou od 10.4. 1912 do 13.3. 1919 /prakticky vykonával tuto funkci již od r. 1900/. Eugen Fierlinger byl velmi horlivým a svědomitým funkcionářem, záslužnou práci vykonal ve Vlasteneckém musejním spolku zejména na úseku organizace. Jak uvádí R. Bartoča, profesor Fierlinger se účastnil také sběru musejního materiálu, získal pro musejní sbírky samostatnou budovu, zastupoval VSMO na různých musejních sjezdech atd. Vykonal pro Vlastenecký spolek musejní a vůbec pro kulturní život Olomouce velmi záslužnou práci, která byla oceněna již r. 1911, kdy valná schůze VSMO jmenovala profesora Eugena Fierlingera čestným členem musejního spolku.

Použitá literatura: R. Bartoča: Sté výročí narozenin Eugena Fierlingera (Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci, roč. 58 /1949/, str. 75-77; Stará Olomouc vymírá (Pozor, roč. 32, č. 278, str. 5).

prom. fil. Milada Pecníková
odborná pracovnice Vlastivědného ústavu Olomouc

Nad žalem žal se jenom ustrne...

Není bolestnějšího, horšího osudu nad ten, kdy děti odcházejí ze života dříve než jejich rodiče, kteří zůstávají sami se svou bolestí. Takový zlý osud stihl rodinu Dr. Fr. Paly, který působil jako středoškolský učitel v Jičíně v letech 1911-1926. Jeho choť Ludmila byla dcerou říd. učitele Fr. Války, který učil v Libošovicích v letech 1913-1924.

Měli dva nadějně synky, kteří se také v Libošovicích narodili. Jmenovali se Přemysl a Dušan. Prvorozený Přemánek zemřel však ani nečtyřletý při operaci v jičínské nemocnici. Rok nato /25.5. 1924/ se jím narodil Dušan, ale ve věku 21 let odešel dobrovolně ze světa. Na letošní 14. listopad připadlo již 20. výročí jeho smrti.

To byla nejbolestnější rána, jež mohla manžele Palovy zasáhnout. Dušan byl po smrti Přemkové jejich vše. Radovali se z jeho všestranného nadání hudebního, kreslířského a spisovatelského. Nejranější dětství trávil v Libošovicích, v Železnici a v Jičíně. Poté studoval na gymnasiu v Praze. Po maturitě pracoval jako dělník v továrně, při čemž utrpěl těžký úraz levé ruky. Po osvobození r. 1945 začal studovat filosofii. Již předtím se věnoval literární činnosti. Krutá, zákeřná smrt jej za listopadových mlh podzimu 1945 vyrvala z náručí milujících rodičů. Marně se ptali - těžce ranění rodiče - proč?

Dušanovo literární dílo bylo nadějným příslibem básníka máchovského zasnění v tvorbě i osudu. Jeho básně vyšly posmrtně r. 1946 pod názvem Krev a popel. Na počátku otištěny Šrámkovy verše Za Dušanem Palou a kromě nich je uvádělo hodnocení jeho univerzitního učitele Dr. Alberta Pražáka pod týmž názvem. Jeho život srovnal se životem a dílem K. H. Máchy a Jiřího Wolкера. Rok nato vydal Dr. Josef Knap jeho prózy pod titulem Stromy a kamení.

Když vloni zemřel v Praze 26. května Dušanův otec, na jeho úmrtním oznámení tvořilo motto Dušanovo čtyřverší, končící slovy: Nad žalem žal se jenom ustrne... To už zůstala naživu jen jeho matka, která dovedla unést tíhu vdovského osudu jen málo přes rok. 29. června 1965 odebrala se za svým manželem i oběma synky, aby jejich urny spočinuly společně v hrobě jejich rodičů na železničském hřbitově... -fb-

max

Ing.arch.František Max, akademický malíř, rodák libáňský, dožil se 16.listopadu t.r.sedmdesáti let . Je znám jako vynikající špachtlíř, který virtuosním způsobem, bravurně lehce a rychle, vždy od začátku až do konce najednou zvládá zvolený námět, ať už je to venkovská krajina s lidovou architekturou, či kouzelné staropražské uličky, jimž poslední dobou věnuje většinu své tvorby. Barevně rozhýřená paleta svědčí o radosti ze života a slouží kráse a jejímu předávání těm, kdož se jí rádi obklopují.

I Sobotka se může pochlubit tím, že jí Mistrova ruka zpodobnila na několika obrazech (Sobotecké náměstí, děkanství, Humprecht od trati, pohled na Sobotku z Kumbálova aj.).

Místní národní výbor v Libáni spolu s Osvětovou besedou a museem uspořádali k uctění rodákova jubilea pěknou retrospektivní výstavu, jejíž vernisáž za přítomnosti jubilantovy, jeho choti a oficiálních osobností byla 26.září.

Přejeme milému jubilantovi, který se dožívá sedmdesátky v plné tvůrčí svěžesti, mnoho zdraví do dalších let a mnoho radostných děl z jeho pilné a pracovitě ruky.

-fka

Když

piece jednou ztemní nebe beze hvězd

a cesty, jež měl jsi rád, přestanou vést...

Cesty, cíle, které měl po celý svůj život Josef Zmr, nu skončily. Zemřel 26.října 1965 po tříměsíční těžké chorobě doma v Sobotce.

Pracoval od roku 1927 v soudní administrativě v různých služebních funkcích v Mladé Boleslavi, v Sobotce, v Mnichově Hradišti a posledně ve funkci soudního tajemníka Okresního soudu v Jičíně. Narodil se 10. března 1905 v Mladé Boleslavi v prosté rodině a všechno, co v životě dokázal, dosáhl svou pílí, houževnatostí, pracovitostí a vzácným přístupem k lidem. Tyto vlastnosti si udržel až do poslední chvíle, kdy pro nemoc musel opustit svůj stůl, spolupracovníky a přátele.

Složité případy praxe mohl řešit jen díky své veselé a klidné povaze. Za všechna slova uznání citujeme z dopisu, který zaslala nemocnému jedna starší žena: "Za Vaši pomoc mně i ostatním, za pochopení mých starostí, bych raději vzala na sebe Vaši nemoc a bolest, abyste dál mohl pomáhat ostatním."

Vždy se cílevědomě snažil plnit své povinnosti a sloužit veřejnému blahu. To se obrazilo též v různých stranických funkcích, ve společenských organizacích a složkách i v práci MNV v Sobotce. Všude jsme ho spatřovali ochotného a obětavého. I v dobách těžkého ponížení celého národa v době okupace stál na svém místě a byl za svou činnost vyznamenán pamětní medailí druhého stupně.

A tak nám v den pohřbu 29.října 1965 nezbývalo než citovat další slova: ... pak žal vezmi do dlaně a pokus se nést

slzy s růžemi, jež k útěše začly kvést.

...a jen květy, ta živá upomínka vděku a díky přátel, spadly do temného rovu...

Otakar Martinec

Přemysl Dolenský: Dvakrát Kolem zeměkoule po rovníku (pokračování).

Emil Zátopek zprvu končil mezi prvními deseti, ale stále více se přibližoval stupňům vítězů. Však také popisuje ve svých vzpomínkách, jak těžil z toho, že, jak se říká, když se dva perou, třetí se směje. Mám na mysli onen závod v utkání Čechy - Morava na Strahově roku 1943, kdy poprvé zvítězil v běhu na 1500 metrů, protože s ním nikdo ze soupeřů nepočítal. Roku 1945 jsem porazil Zátopka naposledy, když jsem získal dva mistrovské tituly v bězích na 800 a 1500 metrů na prvním poválečném mistrovství Československé republiky. Tehdy jsem si vůbec nepomyslel, že porážím budoucího čtyřnásobného olympijského vítěze a mnohonásobného světového rekordmana. Od tohoto mistrovství jsem však běhal už vždy jen v jeho stínu.

Velmi úspěšný v mé sportovní činnosti byl rok 1946, kdy jsem docílil svého největšího sportovního úspěchu. Nejprve jsem vyhrál velkou cenu v běhu na 1500 metrů v Přerově (Zátopek zde nestartoval, protože přešel na delší trať 5000 metrů). A pak na podzim na sv. Václava se běžel slavný závod z Běchovic do Prahy na trati 10 kilometrů jako 49. ročník mistrovství v silničním běhu.

Připravoval jsem se na něj pečlivě, ale ani rychlost z "patnáctky", ani časově porovnání s minulým ročníkem, které vyznívalo v můj prospěch, mne neopravňovalo k optimistickým závěrům.

Na trati se rozvinul dramatický boj. Poslední dva kilometry jsem bežel asi s dvousetmetrovým náskokem. Při stoupání v táhlém hrdlořezském kopci jsem si uvědomoval jen jedno: teď anebo nikdy! Z reportážního vozu, který jel v těch místech blízko za mnou, jsem zaslechl něco jako že jedou za jistým vítězem Běchovic. To zavazovalo! Zatočila se mi hlava, ale šlapal jsem... Závod jsem vyhrál před Diringerem z pražské Sparty. Startovalo celkem 77 závodníků. Z vítězství jsem měl samozřejmě velkou radost.

Věřte, že toto vítězství nepatřilo jen mně, ale všem, kteří mne po celá ta léta v mém snažení podporovali, všem kamarádům z pražské Stráže bezpečnosti, za jejichž lehkotletický oddíl jsem v těch letech běhal a všem soboteckým, pro které jsem ty desítky metrů doslova vydřel.

Jeden z krajanů se přihlásil ihned po závodě. Byl to bratr onoho Zdenka Zemličky, o kterém jsem psal na začátku, Vratislav Zemlička, který bydlel téměř u cíle běchovického závodu na žižkovské Ohradě. Koupel u Sobotáka po tak těžkém závodě byla opravdu k nezaplacení.

Na závěr této části mých vzpomínek musím ještě dodat, že později bylo pořadí všech ročníků běchovického závodu posunuto o jedno místo z těch důvodů, že jeden z ročníků, který nepořádal ČKS Karlín 1885, byl dodatečně započítán a tak jsem vlastně vyhrál jubilejní padesátý ročník. - V následujícím jedenapadesátém ročníku 1947 jsem skončil na druhém místě za Zabloudilem z pražské Slávie.

Běchovické vítězství v šestačtyřicátém roce mi otevřelo také cestu do reprezentačního družstva ČSR. Ještě téhož roku jsem se jako voják účastnil zájezdu do Anglie, kde jsme spolu se Zátopkem a dalšími vybojovali vítězství v I. ročníku "Britannia Shield" (Stítu Velké Británie). Závod na 6 anglických mil se běžel na předměstí Londýna v Ascotu. Doběhl jsem na pátém místě, když první místo obsadil Emil. Jeho tvrdá příprava, kterou jen málokdo byl schopen v té době podstoupit, nebo vůbec jen si představit, byla základem jeho úspěchů.

Po skončení vojenské prezenční služby v roce 1947 jsem se zúčastnil několika zahraničních zájezdů. Reprezentoval jsem ČSR např. v mezinárodních utkáních s Holandskem v Enschede a s Belgií v Bruselu. Zde jsem běžel buď s kandidáty olympijských medailí jako s Holanďanem Slykhuisem, nebo s budoucím olympijským vítězem z Londýna Belgičanem Gastonem Reiffem. Samozřejmě, že prvním běžcem za Československo byl Emil Zátopek. V této konkurenci nebyla žádná naděje na vítězství a tak mým úkolem bylo čestně obstát v těchto těžkých závodech.

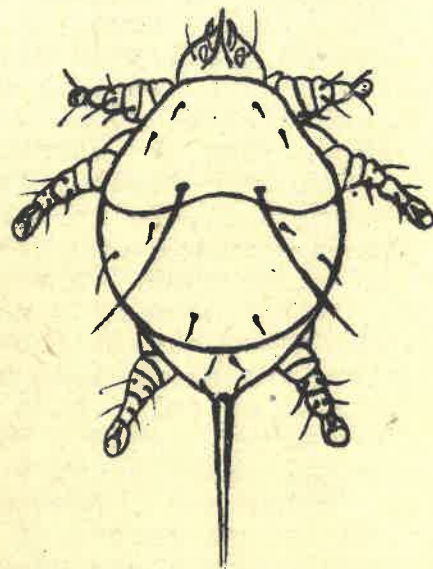
/dokončení příště/.

Z o o l o g i c k á z a j í m a v o s t z P O R Á Ň Ě

Naši včelaři znají dobře roztočovou nákazu včel, jejíž původce, *Acarapis woodi*, vniká do dýchacích trubic včel, kde se rozmnoží tak, že nakonec trubice úplně zcpe a tak napadenou včelu udusí. Tímto způsobem vzniká našemu hospodářství ročně škoda asi sto milionů korun. Roztoč byl poprvé nalezen na ostrově Wightu u jižního pobřeží Anglie a brzy nato ve všech státech západní Evropy. Otázka objevení a roztoč tohoto škůdce je stále ještě zahalena spoustou záhad a dohadů. Dlouho se věřilo, že včela je jediný blanokřídlý hmyz, který je podobným roztočem napadán. Teprve r.1949 byl v okolí Londýna nalezen podobně žijící roztoč *Bombacarus buchneri*, který žije ve velkých vzduchových vacích několika druhů čmeláků. R.1951 byl tento roztoč nalezen v západním Německu. Potřetí byl roztoč nalezen na Porání 3.října 1965 y zedečku čmeláka polního.

x.Šifec

S

S O B O T E C K Ý H Ř B I T O V

není leda jaký hřbitov a sobotečtí lidé si toho jsou vědomi. Mají hroby svých drahých v pořádku, kráslí je květinami a kyticemi, věnují péči čistotě cest i okolí. Zvláště je nutno ocenit práci rodiny Zakouřilovy. Jedna věc však ohrožuje pávab tohoto místa: staré, výtvarně zajímavé pomníky a pomníčky chátrají nebo mizejí vůbec a počíná se šířit uniformita náhrobků. Zakrátko by byl jeden jak druhý, všecky ze stejného, studeného umělého materiálu, bez výraznějšího rozrůznění. Také do zdí zasazené desky, které byly stylově tak rozmanité a nápadité, jsou odstraňovány a nahrazovány standartními černými destičkami. Snad by bylo možné dbát o to, aby se staré zašlé pomníky, pokud mají výtvarnou hodnotu, daly do pořádku, a jde-li o pomníky nebo desky u hrobů, o které se již nikdo nestará, mohly by se snad nabídnout ke koupi a k nové úpravě těm, kdo chtějí nový hrob označit pomníkem nebo deskou. Tak by se dal, aspon sčástí, zachránit svéráz našeho hřbitova, který tak podivuhodně harmonuje s architekturou městečka dole, Humprechta nad ním i s krajinou kolem.

J e š t ě o h l a s y I X. Š R Á M K O V Y S O B O T K Y . . .

V časopise Český jazyk a literatura z října t.r. v poznámce "Příklad hodný následování" píše J.Hirsch o semináři lektorů uměleckého přednesu, který při Srámkově Sobotce každoročně pořádá Krajské osvětové středisko v Hradci Králové.

Obširný referát o IX. Srámkově Sobotce z pera účastníka Josefa Straky přináší časopis Žeh č.4/65. V též čísle je také zpráva o tom, jak výbor Spolku přátel žehu užil soboteckých zkušeností v semináři, který pro výchovu svých řečníků uspořádal ve Frenštátě pod Radhoštěm 17. - 19.září tohoto roku.

Na význam IX. Srámkovy Sobotky upozornilo i zářijové číslo pražského časopisu Čechoslovenská, vycházejícího v ruském jazyce.

Jak aktuální bylo téma "Umění řečnit" na IX.ŠS, dosvědčuje i povzdech Dr.Jaroslava Holmana v Kulturní tvorbě z 21.října tohoto roku.

V jeho dopise čteme: Společenskou potřebu řečnického umění u nás můžeme sledovat na každém kroku, v našem denním životě. Zaposlouchejme se jenom do řeči naší mládeže ve všech věkových stupních, naslouchejme pozorně intonaci a modulaci hlasu průvodčích v tramvajích a autobusech, prodavaček v obchodech, číšníků v restauracích, holičů atd. a sami se přesvědčíme, jakých prohřešků se dopouštíme nejen proti své libozvučné mateřštině, ale i proti snaze ~~na~~ o lepší vztahy mezi lidmi, která se nutně musí projevit i v lepší úrovni naší mluvy a v jejím citovém podtextu. Ještě stále budeme muset chodit na schůze a různá shromáždění a ještě stále budeme muset " duševně a tělesně trpět " při projevech mnohých řečníků, kteří neberou ohled - a mnohdy jenom z neznalosti - na ty nejjzákladnější požadavky a zásady řečnického umění, které již znal i dávný starovek. Jinak by brali více ohledů na své posluchače - zároveň i na sebe - a vyjadřovali by se stručně, věcně, pádně a přesvědčivě, když už je nemůžeme nutit k tomu, aby hovořili i vtipně.... V moderní době, kdy každý člověk bude nucen sám tvořit, a tedy i sám přemýšlet, sám uplatňovat i všechny své schopnosti, by se na umění mluvit nemělo zapomínat.

Doufejme, že vydání souboru soboteckých přednášek o řečnictví, které připravuje Osvětový ústav v Praze, přispěje svým dílem ke zlepšení kultury řečnického projevu, po němž volá citovaný dopis v KT.

L i t e r á r n í z e S o b o t e c k a

- Československý svět 30.IX. uveřejňuje článek k 65. narozeninám Václava Kršky s fotografií ze zfilmovaného Měsíce nad řekou.
- O šránkovských filmech při příležitosti životního jubilea V. Kršky píše i Večerní Praha 6.X., Rudé právo, Jihočeská pravda, Zemědělské noviny a další časopisy 7.X. Vzpomínkový pořad byl i v televizi.
- Československá televize č. 4/65 recenzovala uvedení tel. filmu V. Kršky Odcházeti s podzimem podle povídky Fráni Šrámka Oklamal.
- Jihočeská pravda 17.X. otiskuje nově nalezené verše mladého Fráni Šrámka ze sbírek píseckého musea.
- Nově nalezeným a publikovaným veršům mladého Fráni Šrámka je věnována poznámka M. Novotného Neblahá sláva slavných v Lidové demokracii 27.X.
- Hezký fejeton o podzimním putování Soboteckem napsal do Svobodného slova 26.X. prof. K. Cvejn.
- Říjnové číslo časopisu Život Budovcovy župy přineslo článek o Václavu Solcovi a jeho básni Naše chaloupky.
- Svět v obrazech 2.X. píše o kroměřížské výstavě, věnované herci Františku Krumlovskému a o jeho stycích s Jos. Ladislavem Turnovským.
- Semilský Rozvoj č. 41/65 píše o oslavách 180. výročí narození P. Antónína Marka v Turnově.
- Dějiny a současnost č. 10/65 přináší dokončení článku Dr. Václava Solce Indiáni na jezeře Titikaka.
- Rudé právo 16.X. přináší recenzi Jar. Šimánka Básnické mládí Ukrajiny.
- Ve Večerní Praze 15.X. uveřejnil Saša Mikšovič obsáhlý článek Varháník na vyhaslé sopce o Humprechtu a jeho kastelánu St. Balcarovi.
- Rudé právo 27.X. otisklo fotografii z vítězného vystoupení Miloše a Kláry Hagenových na mezinárodním loutkářském festivalu v Bukurešti.
- Pochodeň 17.X. přináší článek Jos. Rodra Lístek z Rovenska. Píše v něm o vztahu Svat. Čecha k našemu kraji a je připojena kresba Trosek.
- Říjnová čísla jičínského Předvoje přináší články V. Frýby o smrti spisovatele Jar. Pasovského, MUDr. J. Filsaka o pravidelnosti v jídle, K. Bílka o počátcích pěstování cukrovky a O. Rajmana o výstavě Fr. Maxe v Libáni, dále zprávy o výkupu obilí a nástupu do podzimních prací v Sobotce, Libošovicích a na Mladějově s fotografiemi, informace o přednášce M. Hejnové v Hořicích, o práci MKLK v Sobotce, o poslední jízdě řidiče ČSAD V. Mevalda do Sobotky před odchodem do penze, o oslavě dne znárodnění v Libošovicích, o soboteckém fotbalu atd.

Do sobotecké knihovny

Jiří Frajdl - Vlastimil Zikmunda: Listy z dějin východních Čech/VČN Havlíčkův Brod 1965, 244 str./

Přečteme-li si tento první pokus o zpracování dějin východních Čech, pocítíme při nejménším smutek. Jedná se totiž o velmi neucelenou práci s množstvím chyb a omylů, zvláště v líčení starších dějin. Někde si jistě zařádl tiskový šotek, ale ani na toho se nemohou autoři při řádně provedené korektuře vynalouvat. A tak se z této historické knihy mimo jiné dovíme, že hrad Kost je polorozpadlý /str.43/, že husité vypálili Klášter v Unichově Hradišti/str.48-místo v Hradišti nad Jizerou/, že Jiří z Poděbrad zemřel r.1470 /str.60/, Sobotka byla na město povýšena r.1499 /str.61-správně 1498/, že existoval Diviš Černík z Chudebnic /str.70/ a Tomáš Pěšina z Čechovodu /str.86/, že u Horního Lochova padlo r.1945 10 občanů /str.188 - správně u Horního Bousova/ - a to jsme mohli vybrat jen několik ukázek z mnoha chyb. Někde je i "zajímavá" stylizace vět /např.:" Okázalá radnice je postavena v Poličce, Čáslavi i v Polici nad Metují, kterou postavil K.I.Dienzenhofer."-str.87/. Ke všem těmto nedostatkům je nutno připočítat ještě značně neúplný místní rejstřík a seznam literatury /chybí zvláště literatura z Turnovska, Semilska, Jičínska a vůbec oblastí vzdálenějších od Pardubic, není uveden seznam krajevých vlastivědných časopisů/. Naopak nadbytečný se nám zdá rejstřík věcný a příliš podrobných sedmistránkový seznam pramenů ze státního archivu Zámorsk, přičemž prameny z ostatních archivů nejsou uvedeny. A tak autory můžeme pochválit snad jen za určitý přínos hlavně pro období mladších dějin a za vhodné fotografické přílohy. Jinak to chtělo ještě hodně práce na této publikaci, aby se zbytečně neplýtvalo papírem.

KB

Jiří Frajdl - Josef Kmoníček: Květen 1945 ve východních a severovýchodních Čechách /VČN Havlíčkův Brod 1965, 256 str./.

Pod tímto názvem vyšla publikace, ve které nás autoři seznamují s událostmi ve východních Čechách koncem II.světové války. Po krátkém úvodu je zde přetištěno 143 nejzajímavějších archivních dokumentů od října 1944 do června 1945. Seznamují nás s akcemi partyzánů, s náladou v protektorátu, s průběhem revolučních dnů i s osvobozením našeho kraje. Nechybí ani seznam pramenů a literatury. Zvláště cenný je chronologický přehled nejdůležitějších událostí v této oblasti od ledna do května 1945. Jsou zde podchyceny všechny nejvýznamnější akce a záslužné je, že není zapomenuto ani na okrajové oblasti Východočeského kraje, takže zde najdeme i záznamy o Sobotce /třebaže někde s malými chronologickými chybami/. Podobné publikace lze jen uvítat.

Fakta a argumenty k 20.výročí osvobození ČSSR /vydal OV KSČ Jičín, 64 str./.

Dvacet svobodných let okresu Mladá Boleslav /ONV Mladá Boleslav 1965, 80 str.textu, 5 map, 16 str.fotogr.příloh/.

Tyto dvě publikace byly vydány k 20.výročí osvobození naší republiky a obsahují mnoho cenných údajů o životě dvou sousedních okresů.

Všestudentský archiv 1849 - 1953. Inventární seznam. Zpracoval Josef Hanzal. /Universita Karlova Praha 1965, 88 str., rozmnoženo/.

Ústav pro dějiny University Karlovy v Praze pokračuje ve své ediční činnosti touto publikací, důležitou pro všechny, kdo se zajímají o dějiny studentstva u nás. V úvodu podává Josef Hanzal stručné dějiny studentského hnutí v Čechách a dějiny Všestudentského archivu. Pak již následuje inventární soupis zachovalých písemností, z nichž pro nás je nejzajímavější oddíl týkající se studentských krajských spolků. Podchycen je materiál spolků z Jičína a Mladé Boleslavi, dále Jizeranu a Krakonoše i našeho Sdružení studujících soboteckých. Písemnosti SSS jsou uloženy ve 4 kartonech a pocházejí z let 1877 - 1927 (zbytek je v Městském archivu v Sobotce).

S O B O T E C K Á V Š E H O C H U Ě

Lidová akademie v Sobotce byla zahájena 7.X.přednáškou Fr.Mareše na téma Horolezci a Frachovské skály a pokračovala 21.X.vyprávěním prof.Jar.Mencla o Hradech a zámcích Jičínska. 4.XI.přednášel Fr.Řípa o Stezkách zvěře a o týden později prof. St.Balcar o Památkách Českého ráje. Většina přednášek je doprovázena filmem nebo světelnými obrazy a těší se zasloužené pozornosti. Poslední večer 2.XII.bude věnován K.V.Raisovi.

Členové RSSD Jaroslav Chrupa, Petr Pfeiffer, Olga Hurská a Dušan Píedler recitují Šrámkovy verše při přednáškách Lidové akademie O Fránovi Šrámkovi, které se konají v říjnu a listopadu v Nové Pace, Hořicích, Jičíně, Kopidlně, a ve Staré Pace. Přednáší prof.Marie Hejnová.

Tradiční předvánoční večer chystá Recitační studio Šrámkova domu. 4.XII. v 19.30 uvede v sále Státní spořitelny v Sobotce pod patronací místní skupiny ČsČK staročeské vánoční hry, komedii o panně Dorotě ze 17.století a Živé jesličky, staropražský obrázek z poloviny 19.století.

Oslavy Měsíce československo-sovětského přátelství začaly v Sobotce 6.XI. Dopoledne proběhla městem štafeta přátelství a večer se konal lampionový průvod k hrobu Rudarmejců u hřbitova. Po projevu předsedy MNV Františka Hejny následoval slavnostní ohňostroj. - Další akce Měsíce přátelství: kromě přednášek Lidové akademie a vystoupení RSSD bude 20.listopadu uspořádán v sále Státní spořitelny koncert Pěveckého sdružení pražských učitelek, nositele Řádu práce a na závěr 11.prosince bude tamtéž beseda s národní umělkyní Jarnilou Glazarovou o Azerbajdžánu.

V Jihočeském museu v Českých Budějovicích probíhá výstava České Budějovice v literatuře jako součást oslav 700 let trvání města. Jsou na ní i dokumenty o vztahu Fráni Šrámka k jihočeské metropoli.

Československá televize uvedla v říjnu dvě zfilmovaná díla Fráni Šrámka: 7.X.dopoledne Stříbrný vítr a 31.X.večer Odcházeti s podzimem /podle povídky Oklamal/. Oba filmy jsou dílem režiséra Václava Kršky.

V pořadech Československého rozhlasu pro mládež Meteor pokračoval v říjnu Dr.Václav Šolc ve vyprávění o životě Indiánů v Bolívii. 28.X.zazněly v rozhlase verše Fráni Šrámka v pásmu milostné poezie "Na každé struně pěl jsem krásu tvoji..."

Archivu Fráni Šrámka daroval Josef Straka z Prahy hudební skladbu svého otce Josefa Jiřího Straky /1874 - 1951/ "Svatba", komponovanou na slova Fráni Šrámka, a některá další hudební díla tohoto rodáka z Drahoraze u Kopidlna.

Akad.malíř Karel Kinský daroval do Městského archivu v Sobotce větší množství jednotlivých čísel Pojizerských listů a jiných krajevých novin. Kdo bude tento čin následovat ?

Ve dnech 20.a 21. října hostoval v Sobotce na hřišti za sokolovnou cirkus Evropa.

Velmi si vážíme srdečného dopisu zasl.umělce Miloslava Dismana, jímž odpovídá na gratulaci k 30.výročí založení Dismanova rozhlasového dětského souboru. Píše m.j.:"Pozdrav ze Šrámkova domu zvláště živě vyvolal představu našich letních "Broučkovů", našich návštěv u Vás a Vašich u nás. Letos jsme byli trochu dál, u Plání pod Ještědem, ale na Pleskoty nechceme zapomenout a snad se tam po čase i vrátíme".

Marie Šechtlová, autorka kolekce pohlednic "Sobotka", se představila na své první pražské souborné výstavě v galerii Fronta letos v říjnu, ačkoliv její osobitou fotografickou tvorbu poznala již dříve cizina (NDR, SSSR, Rakousko, Varšava, Brusel). Velmi kladný posudek o pražské výstavě uveřejnila Kulturní tvorba z 15.X., Rudé právo z 22.X. a Mladá fronta 28.X.1965.

Ve dnech 11. - 25.září se konal v Bukurešti III.mezinárodní loutkářský festival. Zúčastnili se ho zástupci 27.zemí. V soutěži dosáhl ocenění v solových výstupech Miloš Haken, člen divadla Spejbla a Hurvínka v Praze. RB

Přemysl Dolenský zvítězil v 69.ročníku silničního běžeckého závodu Běchovice - Praha v kategorii mužů nad 45 let. Na trati 10 km dosáhl času 37:02,2 minuty.Závod se běžel 31.října 1965.

12.října se konalo v sále Státní spořitelny v Sobotce veřejné soudní přelíčení s viníkem vážné dopravní nehody ze 14.července v Oseku, o které jsme psali v minulém čísle.

Kulturní kalendář jednou větou: 27.XI.1955 zemřel v Praze Šrámkův přítel František Žofka. 31.října 1965 zemřel v Praze ve věku 101 let jičínský rodák, národní umělec Josef Štefan Kubín. O obou jsme již letos ve Zpravodaji ŠS psali.

Dokončení studií: 27.X.byla promována v aule Karolina stavební inženýrka Helena Daničková ze Železného Brodu. Blahopřejeme!

Významný den: 27.X.byli v pražském Karolinu promováni stavební inženýři Draga Bílková ze Sobotky a Josef Volák z Prahy. O několik hodin později byli oddáni na Staroměstské radnici. Srdečně blahopřejeme!

Sobotečtí jubilanti: 7.XI.se dožil 65 let Karel Melechovský. 8.XI.bylo 70 let Marii Štruncové. 13.XI.1885 se narodil Václav Šimek. 30.XI.oslaví 75.narozeniny Josef Šíba.

Sňatky: 23.října uzavřeli na MěNV v Mnichově Hradišti snatek Oldřich Hrdý ze Spařenců a Marie Jirků z Kdanic. 30.X.byli na MNV v Sobotce oddáni Eva Mazuchová ze Sobotky se Zdenkem Koštířem a Ludmila Holatová z Hubojed s Antonínem Karáskem. Téhož dne byli oddáni na MěNV ve Dvoře Králové Ružena Kulíčková ze Sobotky s Vlastimilem Bartoníčkem. 13.XI.uzavřeli na MěNV v Turnově snatek Stanislav Melichar z Rakova s Helenou Šebkovou z Příchvoje. 20.XI.byli oddáni na MěNV v Mladé Boleslavi Vlasta Najmanová a Luděk Jindra ze Sobotky. Všem srdečně blahopřejeme!

Úmrtí: 16.X.zemřela ve věku 69 let Marie Ortová ze Střehomí. 19.X.zemřela ve věku 63 let Anastázie Viková z Pleskot. 22.X.zemřel v Sobotce ve věku 52 let Jan Brixí. 25.X.zemřela ve věku 85 let Růžena Kolářová z Malechovic. 2.XI.zemřela v Oseku Marie Drmlová ve věku 76 let a Barbora Řeháková ve věku 70 let. 4.XI.zemřeli Josef Svoboda z Dobšic ve věku 67 let, Anna Vanková z Podkostí ve věku 57 let a František Špihl ze Všelíb ve věku 77 let.

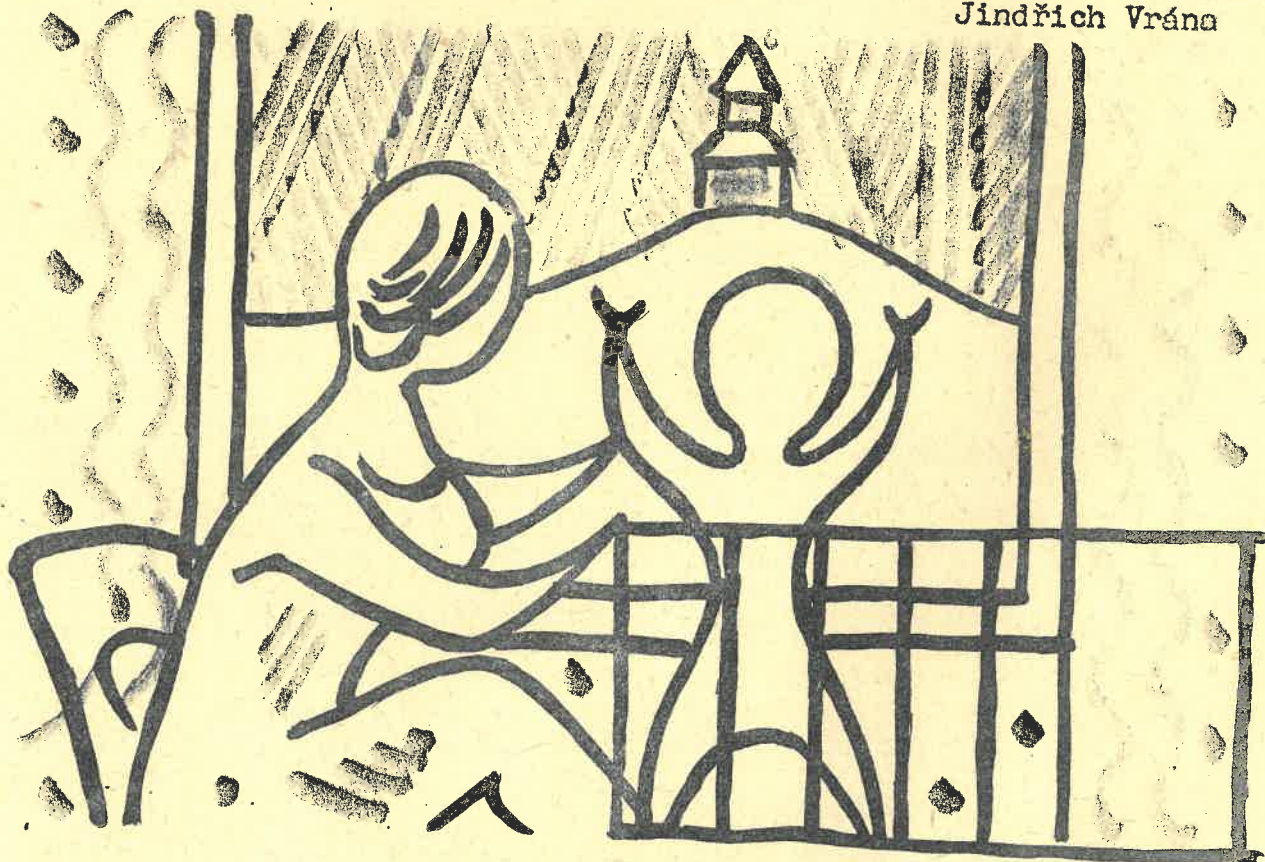
S p o r t

S P O R T

S p o r t

Ústřední výbor Československého svazu tělesné výchovy udělil uznání a dík za vzornou a obětavou práci při přípravě III.Celostátní spartakiády ing.Josefu Královi a Janě Ouředníkové ze Sobotky a věnoval jim současně pamětní odznak "Za zásluhu".
SB

Poslední výsledky soboteckých fotbalistů: Po porážce ve Valdicích 0:1 zvítězil Slavoj Sobotka v posledních utkáních nad Popovicemi 2:0 a nad Hořicemi 4:1. V tabulce okresního přeboru je po podzimní části na prvním místě, jeden bod před Dětenicemi a Starou Pakou. Z jedenácti podzimních mistrovských utkání Slavoj osm vyhrál, dvakrát prohrál a jednou remizoval. Má 17 bodů a aktivní skóre 27:11. - O vítězství v podzimní části okresního přeboru se přičinili tito hráči: M.Najman, Kopecký, Havlík, Čurda, Šulc, Hamršíd, J.Borovička, Lipský, Vrána, R.Fiala, Zb.Fiala, J.Najman, Opočenský, J.Rulc, V.Borovička a Kašík.
Jindřich Vrána

Zpravodaj Šrámkovy Sobotky. Řídí redakční rada, grafická výzdoba Dr.Alois Kafka. Adresa: Zpravodaj 33, Osvětová beseda v Sobotce. Rozmnožuje: Středočeské tiskárny a.p., provoz 208 Mladá Boleslav. Povoleno OŠK ONV Jičín číslo N-04 - 51545. Vychází nepravidelně, cca jednou měsíčně. Uzávěrka tohoto čísla byla 8.lístopadu 1965.